

beschermends in zijn toon: de poort die nog op een bevallige wijze den trotschen luister der oude bouwkunde vertoont! Toch slingert hij als een banvloek naar ieder, die „hier iets aan wil veranderen”. Of hij daarmee misschien zinspeelt op een project uit 1718 tot het „secureren van de stad van Rotterdam tegen de hooge vloed en, door sluysen en waterkeeringen”?¹⁾ Daarin toch trok de ontwerper f 18000,— uit voor het „versetten” van deze poort, „als men de oude materialen die nog goed zijn weer mag gebruyken”! Onmogelijk is het niet.

AAN DE HOOFDWEGEN BUITEN

Dat de stadsvrijheid, met al de daaraan voor de burgers verbonden voorrechten, binnen de vesten genoten werd, was als een tastbare waarheid; maar deze waarheid schoof men als fictie ook buiten de poorten vooruit, over het gebied dat zich uitstreckte binnen zekeren onzichtbaren, alleen door enkele kenteekens aangegeven kring.

En dit werd voor de stad terecht als een voorrecht aangemerkt, want deze verkreeg daardoor ook zeggenschap over haar naaste omgeving. Maar voor de betrokken streek was het iets negatiefs, open en onbeschermd als deze daar lag, verstoken van alle rechten waarvan de uitoefening, naar de toenmalige economische opvattingen, de stad nadeel kon berokkenen.

Leiden verbood in 1500 aan allen die binnen een kring van 400 roeden buiten de stad woonden, om nering te doen of in de stad te komen werken²⁾ en de ordre op de buitennering van 1531 benam nagenoeg het geheele platteland van Holland het recht om daar nering of ambacht van eenig aangelang te doen uitoefenen.

Rond Rotterdam mocht reeds krachtens het handvest van Willem van Beijeren, van 20 Augustus 1412³⁾, binnen een omtrek van 300 gaarden (ruim 1100 meter) uit de stad, dus in een groot deel van de aangrenzende ambachten, niemand bakken, brouwen, tappen, of eenigerlei nering doen, op ver-

1) In druk verschenen bij Pieter van Waesberge, Rotterdam 1718.

2) Vergelijk Blok, Holl. Stad II blz. 244 en III blz. 4.

3) Br. IV n°. 1863.